

RECEPTA NA GRUPY ZGRANIE, CZYLI WSPÓLNE NOCOWANIE

**Równać
szanse**

MATERIAŁ EDUKACYJNY
opracowany w ramach realizacji
przez Gminny Ośrodek Kultury w Suścu, projektu
„O TECHNICE NOCOWANIE, CO ZAPEWNIĄ GRUPY ZGRANIE”
w ramach konkursu "Projekty Modelowe"
w Programie "Równać Szanse 2022" Polsko-Amerykańskiej
Fundacji Wolności realizowanym przez "Fundację Civis Polonus".

Niniejszy materiał powstał
w ramach realizacji przez
Gminny Ośrodek Kultury w Suścu,
projektu pt.

**”O TECHNICIE NOCOWANIE,
CO ZAPEWNIĄ GRUPY ZGRANIE”**

w ramach konkursu "Projekty Modelowe"
w Programie "Równać Szanse 2022"
Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności
realizowanym przez
"Fundację Civis Polonus".

Materiał edukacyjny
opracowany został pod kierunkiem:
Danuty Daszkiewicz - trenera z ramienia
Fundacji Civis Polonus

przez Zespół projektowy w składzie:

Młodzieżowi autorzy materiału:

- **Karol Drązek**
- **Magdalena Gąsior**
- **Przemysław Hałasa**
- **Martyna Lipian**

Kadra Gminnego Ośrodka Kultury w Suścu:

- **Anita Malinowska**
- **Joanna Kowalczyk**

Koordynator projektu:

- **Agnieszka Hałasa**

MATERIAŁ EDUKACYJNY

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE STRONA 4

ROZDZIAŁ NR 1. STRONA 5

ROZDZIAŁ NR 2 STRONA 10

ROZDZIAŁ NR 3. STRONA 18

ROZDZIAŁ NR 4. STRONA 21

ROZDZIAŁ NR 5. STRONA 27

ROZDZIAŁ NR 6. STRONA 34

ROZDZIAŁ NR 7. STRONA 39

ZAŁĄCZNIKI STRONA 40

WPROWADZENIE

Z naszego materiału dowiedziecie się czym jest technika nocowanie, i w jaki sposób możecie ją wykorzystać w projektach realizowanych z młodzieżą.

Stworzyliśmy pewnego rodzaju manual, który przeprowadzi was przez wszystkie kroki planowania oraz organizacji nocowania. W końcowej części będziecie mogli pobrać wzory koniecznych dokumentów oraz listy rzeczy-do zrobienia, dzięki którym dopilnujecie czy wszystko zostało dopięte na ostatni guzik.

Technikę nocowania stosowaliśmy w naszych projektach poczynając od 2016 roku i wygranej w Konkursie Dużych Grantów, kiedy to wprowadziliśmy ją po raz pierwszy. Potem stała się niezbędnym elementem wszystkich naszych kolejnych akcji z młodzieżą.

Mamy nadzieję, że Wam też się spodoba!

ROZDZIAŁ I

O TECHNICE NOCOWANIE, CO ZAPEWNI GRUPY ZGRANIE- SŁÓW KILKA ...

NOCOWANIE to sprawdzona i skuteczna technika wyposażona w pakiet narzędzi wykorzystywanych w naszych dotychczasowych projektach realizowanych w ramach programu **Równać Szanse**.

Technika została wytypowana przez młodzież jako godna polecenia, prosta, atrakcyjna i efektywna o wszechstronnym i uniwersalnym zastosowaniu. Żyje i ewaluuje razem z projektem. Bardzo dobrze wpływa na realizację celów Programu oraz dobrą współpracę młodzieży. Technika opiera się na pracy w grupach, pozwala łączyć pracę i zabawę. Sprzyja zdobywaniu kompetencji w planowaniu, szukaniu partnerów i pomocników.

Czym zatem jest nocowanie?

Nocowanie jest doskonałą okazją/sposobnością do spędzenia przez grupę projektową razem ze sobą dużej ilości czasu – w tym przypadku całej nocy.

Polega ono na zorganizowaniu przez młodzież nocowania dla grupy projektowej w wybranym obiekcie, np. szkolnej sali gimnastycznej. Podczas nocowania realizowane są przeróżnego typu aktywności, zaplanowane i przeprowadzone przez grupę, zgodnie z upodobaniami i potrzebami uczestników projektu.

Dlaczego ta technika jest taka genialna?

Bo Nocowanie realizowane jest przez młodzież i dla młodzieży. Umożliwia samodzielne działanie grupy od początku do końca. To od uczestników zależy, kiedy i gdzie odbędzie się nocowanie, co będą robić, z kim i jak. Technika opiera się na pracy w grupach, pełnieniu ról, pozwala łączyć pracę i zabawę.

Z uwagi na swój atrakcyjny i innowacyjny charakter, nocowanie jest pewnym sposobem na uzyskanie 100% frekwencji grupy. Do tego duża ilość czasu spędzanego razem podczas nocowania pozwala grupie lepiej się poznać, jednocześnie dając przestrzeń i czas do rozmowy i refleksji.

Zdradzimy Wam, że ta technika:

- Daje możliwość angażowania młodzieży do rozwijania swoich kompetencji społecznych i emocjonalnych,
- Jest doskonałą formą integracji grupy i budowania zespołu i więzi, pełnienia ról,
- Uczy samodzielności, planowania, odpowiedzialności za siebie i za grupę,
- Daje poczucie sprawczości, wspólnego sukcesu,
- Umożliwia samodzielne działanie grupy od początku do końca (od pomysłu na nocowanie, poprzez zrealizowanie działania, aż po zakończenie (zdanie kluczy, posprzątanie sali itp)
- Pozwala grupie na wypracowanie strefy komfortu
- Może być swoistym "testerem" umiejętności
- Planowania, szukania partnerów, sprzymierzeńców,
- Może zostać zaadaptowana do innych projektów prowadzonych z udziałem młodzieży;

Na uwagę zasługuje fakt, że nocowanie może być stosowane na każdym etapie realizacji projektu!

- ✔ Idealnie nadaje się na początku projektu jako sposób na poznanie się grupy, integrację uczestników, budowanie zespołu czy też festiwal talentów.
- ✔ Może być formą świętowania sukcesów w projekcie, przejścia kolejnych kamieni milowych, pokonania trudności itp.
- ✔ Również w przypadku kryzysu można je zastosować żeby "obgadać" kryzys, rozwiązać spory lub nieporozumienia wśród uczestników.
- ✔ Jest też dobrą formą ewaluacji zarówno postępów samej grupy projektowej jak również całego projektu.

Musicie wiedzieć, że nasza technika, wpisuje się także we wszystkie cele Programu Równać Szanse!

Dzieje się tak, ponieważ wykorzystując tą technikę:

1. Młodzież planuje działania, które zrealizowane będą podczas nocowania, harmonogram i budżet. Sami stawiają cele i angażują partnerów.
2. Młodzi ludzie robią rzeczy dla nich ważne i interesujące, w które wierzą i na których im zależy.
3. Uczestnicy nocowania są aktywnymi twórcami, uczestnikami i realizatorami. Planują działania i je wykonują, dzielą się zadaniami.
4. Koordynator tylko się przygląda lub daje przestrzeń do działania.
5. Młodzi realizują swoje pomysły, próbują nowych działań, mierzą się z wyzwaniami i realizują swoje cele.
6. Uczestnicy szukają partnerów/sojuszników, szukają miejsca na nocowanie, pożyczają sprzęt, organizują transport uczestników, wyżywienie itp.
7. Młodzież ma sposobność do rozmowy o projekcie, o tym jak go dalej prowadzić, co się udało a co należy zmienić, jakie napotykają trudności itp.
8. Technika ta jest okazją do świętowania przez grupę swoich postępów i sukcesów.

Dzięki tej technice młodzi ludzie mogą:

- ➔ Poznać swoje możliwości i uwierzyć w siebie,
- ➔ Podejmować decyzje i brać za nie odpowiedzialność,
- ➔ Lepiej poznać i zrozumieć społeczność, w której żyją,
- ➔ Nawiązać relacje i współpracę zarówno z rówieśnikami, jak i dorosłymi;

Niestety ta technika, może nieść ze sobą również pewne zagrożenia. Najważniejsze z nich, to:

- Brak zgody na skorzystanie z sali,
- Brak zgody rodzica uczestnika na udział w nocowaniu,
- Ryzyko urazu podczas nocowania, np. skręcenie kostki przy tańczeniu, aktywności fizycznej,
- Brak prądu, inne niezależne czynniki,
- Zniszczenie mienia (oczywiście przypadkowe),
- Niewywiązanie się grupy lub osoby w grupie ze swojego zadania skutkujący np. brakiem kluczy do sali, materacy lub jedzenia,
- Niewłaściwe zachowanie się uczestników; zagrożenie mogące wystąpić zwłaszcza na początku realizacji projektu, kiedy grupa się jeszcze dobrze nie zna, kiedy jeszcze nie wiadomo, czego się po sobie spodziewać i może się okazać, że niektórzy uczestnicy mają „swój” pomysł na nocowanie.

Nie martwcie się jednak!

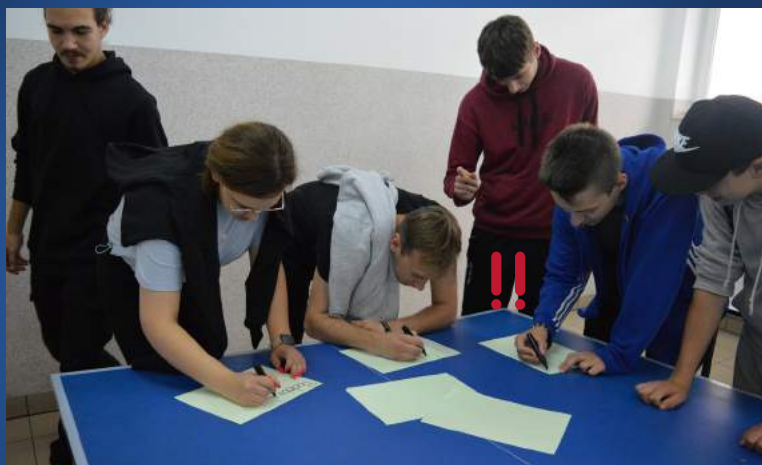
Dobrze zaplanowane i przeprowadzone nocowanie oraz odrobina ostrożności pozwolą Wam uniknąć większości tych zagrożeń.

Zrealizowaliśmy już kilka takich nocowań i jeszcze nigdy nie przydarzyło się nam na nich nic złego.

No, może raz czekaliśmy na klucze ...

ROZDZIAŁ II

O TYM, JAK ZAPLANOWAĆ NOCOWANIE?

Przekonałiśmy Was!

Decyzja zapadła – organizujecie nocowanie!

Od czego zacząć?

Wiadomo, od zorganizowania spotkania, żeby omówić przedsięwzięcie i opracować plan działania.

Podzieliłiśmy nocowanie na kilka podstawowych etapów.

Oto one:

Zaczynacie od ustalenia daty.

Wbrew pozorom nie jest to takie proste.

Bo przecież grupa jest duża, każdy „silnie” zarobiony i z różnymi planami. A i dostępność miejsca może być różna.

Tutaj dobrze jest określić kilka dat np. dwie lub trzy.

Jak przystało na demokratyczną grupę - wyborów terminów też dokonujemy w duchu demokracji. Wybieracie optymalny termin odpowiadający jak największej liczbie uczestników, a najlepiej wszystkim. Możecie to zrobić poprzez zbieranie od uczestników proponowanych terminów i godzin nocowania,

zapisywanie ich na tablicy, a potem przegłosowanie i wybranie optymalnych, najlepiej przynajmniej dwóch terminów.

Dlaczego co najmniej dwóch? Bo może się okazać, że w tym jednym wybranym terminie obiekt jest akurat niedostępny.

Potem wybieracie miejscówkę.

Polecamy salę gimnastyczną np. przy szkole w Waszej miejscowości. Dlaczego sala gimnastyczna? Bo to duży obiekt posiadający oprócz jednej przestronnej głównej sali, również kilka innych pomieszczeń w tym toalety, szatnie - co jest bardzo istotne w procesie „rozlokowywania się”. Duża sala będzie miejscem głównym waszego spotkania, więc musi być spora, żeby zmieściła kilkanaście osób i umożliwiła realizację wielu różnych aktywności wymagających niekiedy dużo miejsca np. tańce.

Następnie kontaktujecie się z zarządcą obiektu, celem uzgodnienia możliwości wynajęcia lokum na nocowanie.

Mamy dla Was kilka wariantów w zależności od tego na jakim etapie jest Wasz projekt:

Jeżeli dopiero zaczynacie, to dobrą praktyką jest wysłać delegację w celach pozapoznawczych.

Najlepiej wybrać osobników najbardziej komunikatywnych z Waszej grupy (w każdej grupie się zawsze tacy znajdują), którzy z lekkością i swobodą roztoczą przed zarządcą obiektu misję i wizję Waszego projektu.

→ **WSKAZÓWKA NR 1.** W przypadku chęci wynajęcia sali gimnastycznej - jeżeli delegację będą stanowili obecni lub byli uczniowie tejże szkoły, to macie już połowę sukcesu.

Oczywiście pod warunkiem, że wcześniej nie próbowali tejże szkoły podpalić lub zatopić ... Ale zakładając, że mieli dobre relacje z tą instytucją, powinni sobie poradzić.

→ **WSKAZÓWKA NR 2.** Bardzo przydatne jest wcześniejsze wybadanie, jak zarządca obiektu reaguje na samodzielne inicjatywy młodzieżowe, bo czasami może się okazać, że bez dorosłego ani rusz. Jeżeli jest otwarty na działania młodzieży, to ze spokojem wysyłacie do niego swoich przedstawicieli.

Jak to zrobić? To proste:

- ✓ 1. Wybierzcie spośród siebie osoby, które podejmą się tego wyzwania.
- ✓ 2. Umówcie się na spotkanie z zarządcą obiektu – polecamy Wam kontakt telefoniczny, chyba że obowiązują inne kanały komunikacji.
- ✓ 3. Dzwoniąc, przedstawcie się i powiedzcie kilka słów o Waszym projekcie, a następnie zapytajcie o możliwość wynajęcia pomieszczenia i spotkania celem uzgodnienia możliwości skorzystania z obiektu.
- ✓ 4. Dopytajcie, czy na pierwszym spotkaniu wymagana jest obecność osób dorosłych, koordynatora; czy konieczne będą jakieś dokumenty? – jeżeli tak to doprecyzujcie jakie? Ustalcie wszystkie aspekty spotkania.

- ✓ 5. „Wyposażcie,, swoich przedstawicieli w scenariusz spotkania, czyli zapisujecie na kartce wszystkie ważne rzeczy, które musicie poruszyć na tym spotkaniu (w załączeniu mała ściągawka- załącznik nr 1).
- ✓ 6. Pamiętajcie o odpowiednim stroju - wszak reprezentujecie Waszą grupę, a stare porzekadło mówi ”jak Cię widzą – tak Cię piszą”.
- ✓ 7. Przybądźcie na miejsce spotkania punktualnie.
- ✓ 8. Tytułem wprowadzenia przedstawcie Waszą grupę i opowiedzcie krótko o założeniach Waszego projektu.

Nie zapomnijcie podkreślić aspektu podmiotowości młodzieży przejawiającego się w m.in. samodzielności młodzieży w działaniu!

- ✓ 9. Rzeczowo i konkretnie przedstawcie zarządcy obiektu, czego od niego oczekujecie.
- ✓ 10. Zarządca obiektu może oczywiście zadawać Wam dodatkowe pytania celem rozwiania wątpliwości czy kwestii niejasnych, ale ostatecznie raczej wyrazi zgodę na nocowanie Waszej grupy w jego obiekcie - wówczas pytajcie o dostępność sali w wybranych wcześniej przez grupę terminach.
- ✓ 11. Uzgodnijcie ostateczny termin nocowania.
- ✓ 12. Generalnie proces rezerwacji pomieszczenia wymaga podpisania określonego dokumentu np. porozumienia, zgody lub umowy wynajmu w zależności od przyjętych zwyczajów. Oczywiście wzór porozumienia również macie w załączeniu. (załącznik nr 2).
- ✓ 13. Jeżeli do podpisania umowy lub porozumienia o korzystaniu z sali potrzebny jest koordynator projektu, ustalcie termin, do którego musi się on zgłosić do zarządcy obiektu celem dopełnienia formalności

PAMIĘTAJCIE o kilku bardzo ważnych rzeczach, dzięki którym unikniecie wielu przykrych sytuacji:

musicie dokładnie określić godziny, w których możecie korzystać z obiektu,

wskażcie, jakie aktywności macie w planie np. tańce, gra w piłkę, itp.

mówcie zasady spożywania posiłków w obiekcie (gdzie nie można itp.)

ustalcie, co zrobić ze śmieciami po nocowaniu. Kto zabiera worki ze śmieciami albo gdzie je macie zostawić?

doprecyzujcie kwestię sprzątanania? Czy wystarczy, jak zostawicie po sobie porządek, czy też może macie dodatkowo pomyć podłogi, toalety, zdezynfekować pomieszczenia itp.?

w przypadku sali gimnastycznej zapytajcie, czy jest możliwość skorzystania z materacy gimnastycznych,

co w sytuacji ewentualnych szkód?

czy możecie przynieść i korzystać ze sprzętu elektrycznego np. tosterka, czajnika, głośnika, projektora itp.

W porozumieniu dotyczącym wynajmu lokalu na nocowanie warto zawrzeć wszystkie w/w kwestie.

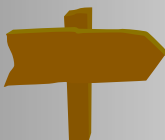
Jeżeli bez dorosłego ani rusz - patrz wskazówka nr 3.

WSKAZÓWKA NR 3. Jeżeli bez dorosłego ani rusz - dobrze jest poszukać wsparcia wśród dorosłych. Wiadomo, koordynator projektu zawsze pomoże, ale może to być także inna osoba np. aktualnie pracującą w szkole. Osoba, co do której wiecie, że wam pomoże np. opiekun samorządu szkolnego, szkolny psycholog, pedagog, trener lub inna przyjazna dusza.

Taka sytuacja będzie wymagała od Waszej grupy więcej pracy:

- Najpierw ustalcie, kogo możecie poprosić o pomoc?
- Potem zdecydujcie, kto z waszej grupy skontaktuje się z tą osobą?
- Następnie nawiążcie kontakt z tą osobą i umówcie się na spotkanie,
- Na spotkaniu przedstawcie swojemu sprzymierzeńcowi całą sytuację i zapytajcie, w jaki sposób można załatwić tę sprawę.
- Ustalcie, jak umówić się na spotkanie, czy jest jakiś „zwyczajowo przyjęty” schemat rozpatrywania takich spraw lub preferowane dni i godziny, itp.
- Dopytajcie, czy w razie potrzeby mógłby pójść tam razem z Wami.
- Dalej postępujcie analogicznie jak w punkcie mówiącym o sytuacji kiedy dopiero zaczynacie.

Jeżeli to będzie nocowanie w trakcie lub na koniec Waszego projektu, to załatwienie sali będzie o wiele łatwiejsze. Po prostu Wasza

grupa jest już znana, większość mieszkańców waszej gminy, w tym zarządca obiektu doskonale wie, kim jesteście i co robicie oraz jak fajną jesteście ekipą, więc przyjmie was z otwartymi rękami!

Teraz czeka Was tylko zaplanowanie co, gdzie, kto i kiedy
- czyli dzielicie obowiązki między uczestnikami.

Do planowania na pewno przyda się **PLANER**-czyli proste narzędzie, które dajemy wam w załączeniu, dzięki któremu szybko i prosto podzielicie obowiązki między członkami Waszej grupy. (załącznik nr 3). Żeby to zrobić, najpierw musicie sobie dokładnie określić, czego potrzebujecie do realizacji nocowania.

Mamy dla was małą „ściągawkę” w tym zakresie. Musicie:

→ Ustalić kto odbierze klucze i potem „zda” obiekt po zakończeniu – potrzebujecie minimum dwie osoby.

→ Zebrać zgody od rodziców uczestników nocowania na udział w nocowaniu: zgody możecie rozdać uczestnikom na spotkaniu lub zamieścić w formie elektronicznej na Waszej grupie ze wskazaniem, że musi zostać podpisana przez rodzica lub prawnego opiekuna i dostarczona najpóźniej w dniu nocowania. Wyznaczamy minimum jedną osobę odpowiedzialną za rozprowadzenie formularzy wśród uczestników i potem ich zebranie.

→ Zabezpieczyć catering na nocowanie: tutaj potrzebujecie grupy minimum 5 osób, która uzgodni z pozostałymi uczestnikami nocowania listę zakupów. Można to zrobić na spotkaniu stacjonarnym lub w postaci wpisu na grupie, gdzie uczestnicy proponują katalog zakupów i związane z tym produkty- w sposób zwyczajowo przyjęty przez Waszą grupę.

→ Opracować przebieg nocowania, czyli co będzie się działo np. czy będą gry, tańce, zabawy, filmy, muzyka itp. Potrzebujecie min. 5 osób, które zrobią rozpoznanie wśród uczestników, jakie aktywności preferują. Dobrze zrobić mapę zasobów, żeby określić co kto może zrobić sam lub przynieść z domu, a co będziecie musieli pożyczyć.

→ Zabezpieczyć niezbędne sprzęty do nocowania. Na pewno będzie potrzebny projektor, głośnik, ekran itp. Jeżeli wasza organizacja nie posiada takiego sprzętu, zawsze można spróbować go pożyczyć od jakiejś zaprzyjaźnionej instytucji.

➔ Zorganizować pomoce do realizacji w/w zaplanowanych aktywności np. różne gry, filmy, gadżety itp.,

➔ Mile widziana jest pomoc coacha, psychologa, którego również trzeba zaprosić na takie nocowanie i ustalić, ile czasu z Wami zostaje. Jest to szczególnie istotne, jeśli Wasze nocowanie ma służyć wyprowadzeniu grupy projektowej z kryzysu.

➔ Nie zapomnijcie zorganizować materacy!

➔ Następnym krokiem – to wskazanie osób i grup odpowiedzialnych za poszczególne elementy składające się na Wasze nocowanie np. grupa odpowiedzialna za catering, grupa od sprzętu itp. Najlepiej zrobić to w formie „kto na ochotnika” – wówczas poszczególne osoby zainteresowane realizacją wybranego przez siebie zadania zrobią to chętnie i dobiorą sobie pomocników.

Jeżeli z uwagi na początkową fazę projektu lub panujący kryzys w grupie jest to trudne, koordynator musi niestety wcielić się w rolę „dyspozytora zadań”.

Wówczas koordynator w zależności od sytuacji:

- **wybiera przedstawicieli poszczególnych grup,**
a potem oni dobierają sobie pomocników

- **samodzielnie kompletuje całą grupę**

➔ Następnie ustalacie częstotliwość komunikowania postępów. Najlepiej, aby grupy na bieżąco informowały o napotkanych problemach i poczynionych postępach na Waszej grupie np. na messengerze.

➔ Nie zapomnijcie o określeniu terminu „SPRAWDZAM”, czyli daty około tygodnia przed nocowaniem, kiedy wszystkie grupy zadaniowe będą raportować o swoich postępach.

Podpowiemy Wam jeszcze o czym możecie zapomnieć:

KTO PRZYNIESIE ZAKUPY? – często jest tego dosyć spora ilość i dobrze jest zaplanować, czy niesiecie to w torbach, wieziecie rowerami czy też ktoś Wam to przywiezie?

KOMPATYBILNOŚĆ SPRZĘTU- jeżeli sprzęt jest pożyczany od różnych organizacji nie zawsze posiadane wtyczki czy złącza pasują. Dobrze jest dopytać o te rzeczy bo inaczej opadnie Was chińskie powiedzenie ”abyś w wodzie stał i napić się nie mógł”...

ROZDZIAŁ III

JAK DOBRZE ZREALIZOWAĆ NOCOWANIE?

No i stało się!

To jest już pewne!

Organizujecie nocowanie Waszej grupy!

Wiecie już nawet co chcecie robić.

Podzieliliście zadania między poszczególnymi osobami.

Zastanawiacie się teraz, jak to wszystko „ogarnąć”

już na miejscu? Od czego zacząć?

Nie martwcie się! Wszystko Wam powiemy!

Musicie wiedzieć, że na początek bardzo pomocne będzie określenie reguł obowiązujących całą grupę.

My polecamy Wam nasze:

- Wywiązujemy się ze swoich zadań w określonym terminie.
- Szanujemy pomysły innych.
- Dbamy o dobrą atmosferę i właściwą informację zwrotną.
- Doceniamy wysiłek i zaangażowanie innych.
- Wszyscy angażujemy się w projekt i odpowiadamy za jego powodzenie.
- Przestrzegamy zasad skutecznego porozumiewania się.
- Dbamy o sprawny obieg informacji.

Możecie również wykorzystać Wasz projektowy kontrakt.

A jakże!

Kiedy już macie to za sobą i każdy uczestnik zna reguły obowiązujące podczas nocowania, musicie zatroszczyć się o dobry plan przebiegu nocowania. Polecamy Wam nasz!

PLAN PRZEBIEGU NOCOWANIA:

- ✓ Przybywacie na miejsce w ustalonym miejscu i czasie.
  - ✓ Robicie wizję lokalną. Nie wszyscy uczestniczyli w rezerwowaniu lokalu i być może nawet nigdy w nim nie byli.
  - ✓ Zapoznacie wszystkich uczestników z zasadami korzystania z obiektu ustalonymi podczas spotkania z zarządcą obiektu.
  - ✓ Wyznaczacie miejsce do spania, jedzenia i zaplanowanych aktywności.
  - ✓ Grupa zaopatrzeniowa rozpakowuje przyniesione jedzenie.
  - ✓ Grupa od gier i zabaw również rozkłada i podłącza cały osprzęt, gry, sprzęty itp
  - ✓ Pozostali uczestnicy przygotowują miejsca do spania – układają materace, śpiwory itp.
  - ✓ Następnie zalecamy wspólną kolację. Dobrze sprawdza się „szwedzki stół” w wydaniu spartańskim. Całe jedzenie wykładamy na stół w stylu „czym chata bogata” i każdy przygotowuje sobie kanapki, robi herbatę itp.
  - ✓ Po kolacji czas na różne aktywności. W zależności od charakteru nocowania będą to zajęcia integrujące grupę, działania sprzyjające rozwiązywaniu kryzysu w grupie lub wspierające ewaluację Waszego projektu. Każdy z tych aspektów opisaliśmy w dalszej części.
  - ✓ Do aktywności grupowych wykorzystujecie przyniesione sprzęty, gry, instrumenty muzyczne, filmy, karaoke itp. wg własnego pomysłu.
  - ✓ Na koniec dobrze zdrzemnąć się chociaż troszkę.
  - ✓ Rano wspólne śniadanie.
  - ✓ Potem pakowanie się i sprzątanie.
  - ✓ Finał nocowania- na nowo zbudowana i wzmocniona grupa wraca do domu.
  - ✓ Oczywiście osoby odpowiedzialne za oddanie kluczy, rozliczenie się z pożyczanego sprzętu - czynią swoją powinność.
- ! Nie zapomnijcie podziękować!

ROZDZIAŁ IV

NOCOWANIE SPOSOBEM NA INTEGRACJĘ GRUPY

Wasz projekt przeszedł! Dostaliście dofinansowanie! Nadszedł czas na jego realizację.

Żeby osiągnąć wyznaczone sobie cele, potrzebna jest sprawnie komunikująca się grupa, która będzie działać samodzielnie i będzie w stanie się wspierać, ufać sobie i nie bać się prosić o pomoc.

Zgranie grupy projektowej z naszego doświadczenia jest największym wyznacznikiem sukcesu i sprawia, że podejmowane działania, idą pomyślnie ze względu na wzajemne wsparcie wszystkich zaangażowanych.

Istotnym momentem, jest początek projektu, ponieważ tworzy bazę na czas całego, często wielomiesięcznego, projektu.

Grupy projektowe są różne, czasami składają się z osób, które znają się ze szkoły lub wspólnego środowiska, ale można też mieć do czynienia z kompletnie obcymi sobie osobami.

Na początku projektu ważne będzie przełamanie pierwszych lodów i doprowadzenia do budowy więzi.

Zależać nam będzie na tym, aby uczestnicy:

- ✓ Poznali nawzajem swoje zainteresowania, talenty, mocne i słabe strony
- ✓ Poczuli się komfortowo w swoim towarzystwie i nie bali się wyrażać na forum swoich opinii przemyśleń, choćby na temat przebiegu i realizacji projektu.
- ✓ Byli w stanie komunikować, że nie odpowiada im coś w projekcie, ewentualne pomysły, jak chcieliby pokierować działania,
- ✓ Informowali o zaistniałych problemach lub konfliktach jak najszybciej, aby zdusić problem w zarodku aby nie przekształcił się w rozogniony konflikt.
- ✓ Usprawnili komunikację na grupie aby jak największa liczba osób reagowała na grupowe posty i głosowania
- ✓ Stworzyli dobrą atmosferę do działania.

Zintegrowanie grupy jest także najlepszym sposobem na uzyskanie dużej frekwencji na spotkaniach,

W jaki sposób sprawić, by grupa otworzyła się na siebie i lepiej się poznała?

NOCOWANIE sprawia, że grupa ma okazję przebywać ze sobą przez długą ilość czasu, podczas której może zobaczyć się w różnych sytuacjach i w innym kontekście/środowisku, co normalnie nie byłoby możliwe w trakcie kilkugodzinnego spotkania.

Na nocowaniu atmosfera jest luźniejsza i nikogo nie goni czas (np. rozkład autobusu, transportu do domu, zobowiązania rodzinne), przez co uczestnicy nocowania na spokojnie mogą zrealizować wszystko, co sami sobie zaplanowali.

W przypadku nocowania skupiającego się na integracji grupy, oczywiście nastawienie jest głównie na grupowe gry i zabawy, stwarzające okazję żeby się poznać oraz oswoić i przełamać ewentualną nieśmiałość.

Wiemy, że początki bywają trudne i czasami bierze górę niepewność, jak wejść w nowe środowisko, dlatego bardzo dobrym pomysłem przynajmniej na pierwsze nocowanie jest zaprosić animatora w osobie psychologa lub coacha.

Taka osoba będzie moderować i podpowiadać najlepsze aktywności i nada spotkaniu pewną strukturę, dzięki czemu można uniknąć na przykład wytworzenia się oddzielnych grup, z których każda będzie robiła co innego.

Animator poprowadzi zabawy i zaangażuje wszystkie obecne osoby. Jego obecność z pewnością odciąży koordynatora, który sam jeszcze może nie znać grupy i niekoniecznie musi być specjalistą w integracji.

Animator nie musi być obecny na całym spotkaniu, wystarczy jeśli poświęci grupie trochę czasu na początku.

Na kolejnych nocowaniach będzie łatwiej, ponieważ grupa będzie już lepiej znała zarówno siebie, jak i aktywności przydatne podczas nocowania.

Jakie gry polecamy?

U nas zawsze sprawdzały się zwłaszcza te:

Kółeczko z przedstawianiem - klasyczna aktywność na początek, aby poznać podstawowe informacje o grupie.

Usadzeni w kręgu zaczynamy rzucać piłeczkę/woreczek i osoba, do której ona trafi, musi się przedstawić i opowiedzieć o swoich zainteresowaniach, jakiś śmieszny fakt o sobie, itp.

Krzesała i „ziemia pali” - ustawianie się uczestników w rzędzie w kolejności od najmłodszego/od najstarszego, stojąc na krzesłach lub na ławce-chodzić będzie o to, aby z nich nie spaść w trakcie przechodzenia na swoje miejsce w linii i wymaga dużej współpracy i przytrzymania osoby próbującej się przedostać. Świetnie niweluje początkową nieśmiałość i zapewnia mnóstwo śmiechu.

Gorące krzesła - zabawa znana z wielu innych imprez, choćby wesel, w której ustawiamy krzesła w kręgu, ale jest ich o jedno mniej niż uczestników. Po wyłączeniu muzyki będą oni walczyć o siedzenie i nietrudno tu o ducha zdrowej rywalizacji i dużo śmiechu.

Mafia - ciekawa gra, w której podzieleni na grupy będziemy próbować wytropić szalejącą po mieście mafię. Spekulacjom i mowom obronnym nie ma tu końca!

Nigdy, przenigdy... - świetny sposób na poznanie o osobie nieoczywistych faktów. Jedna osoba opowiada fakt ze swojego życia, a reszta musi w jakiś sposób zasygnalizować, czy miała kiedyś podobnie, czy może wręcz przeciwnie.

Dwie prawdy, jedno kłamstwo - podobnie do poprzedniej gry, uczestnik opowiada 3 historie ze swojego życia, ale jedna z nich może być nieprawdziwa lub podkoloryzowana. Robimy głosowanie, która z nich wydaje się najbardziej nieprawdopodobna, spekulujemy na temat charakteru drugiej osoby.

Kalambury - stare i sprawdzone, zapewni sporą dawkę rozgorzałych dyskusji i śmiechu.

Polecane aktywności:

zumba, makarena, fitness, - właściwie

wszystko co tylko sobie wymarzą,

gry zespołowe jak piłka nożna, ręczna czy siatkówka,

w zależności od tego co lubicie.

karaoke - zapytajcie przed nocowaniem, czy może

któryś z uczestników gra na jakimś instrumencie, np. i jego muzyka mogłyby posłużyć za tło dźwiękowe do wspólnego śpiewu. Oprócz dobrej zabawy macie także szansę poznać talenty i zainteresowania innych uczestników.

xbox, playstation itp - może uda wam się pożyczyć taki

sprzęt lub ktoś z uczestników posiada w domu?

gry planszowe/karciane - odradzamy wieloetapowe gry

o skomplikowanych zasadach, bo ich wytłumaczenie dużej grupie może okazać się żmudne. Dobrze jest wykorzystać łatwe i kojarzone przez wszystkich gierki, jak na przykład UNO, Dobble, Monopoly czy jengę. We wszystkich przypadkach możecie też ustalić specjalne zadanie dla przegranych, tak aby rozgrywka stała się bardziej zacięta.

kino amatorskie - jeśli tylko uda wam się zdobyć

rzutnik, możecie zapewnić sobie oglądanie filmów na wielkim ekranie za który posłuży kawałek gładkiej ściany czy też białe prześcieradło zawieszony np. na barierkach gimnastycznych

Pamiętajcie o dodatkowym wyposażeniu takim jak przedłużacz czy rozdzielacz, bo może zabraknąć gniazdek lub będą zbyt daleko położone. Warto jest mieć też głośnik, który podłączymy do laptopa, z którego wyświetlany jest film, bo zazwyczaj sam dźwięk z laptopa będzie zbyt cichy.

Istotny jest też moment, w którym zdecydujecie się na oglądani - odradzamy początek nocowania bo możecie narazić grupę na przedwczesne zaśnięcie.

Nie zapomnijcie o jedzeniu!

Fajne w nocowaniu jest wspólne przygotowywanie jedzenia. Zazwyczaj właśnie podczas niego dochodzi do najbardziej zagorzałych rozmów i dyskusji, często powodowanych chociażby dziwną kompozycją kanapki, upodobaniami kulinarnymi przejawiającymi się np. w łączeniu smaków

Warto tutaj przed nocowaniem ustalić, czy kupione zostaną jednorazowe talerzyki i sztućce, kubki, czy też każdy je przyniesie, chociaż w przypadku ich braku kreatywność nie sięga końca ;)

Podobnie z czajnikiem, opiekaczem czy tosterem.

Dzięki temu grupa zaopatrzeniowa będzie wiedziała, jakie produkty wybrać (kupno herbaty podczas gdy zapomnimy o czajniku nikogo nie urządzi).

ROZDZIAŁ V

NOCOWANIE LEKARSTWEM NA KRYZYS W GRUPIE

Dostaliście dofinansowanie. HURRAA!!!
Radości, ehom i achom nie ma końca.
Powszechny entuzjazm i rozpościerająca

się wizja tego, jak to też będzie fajnie! Co się będzie działo!

I o wszystkim decydują młodzi, bo przecież w Równać Szanse króluje zasada podmiotowości młodzieży, która wyraźnie wskazuje kto tu rządzi, podejmuje decyzje i spija przysłowiową „śmietankę”.

Dzielicie kasę, potem zadania i role. Każdy wie, co ma robić. Spisaliście projektowy kontrakt, więc zasady są znane. Na horyzoncie projekt, który przecież sami wymyśliliście i na który dostaliście niemałe pieniądze...

Co może się nie udać? A jednak!

Kryzys w grupie tylko czyha na sposobność żeby uderzyć! Zaczyna się od błahostek typu, bo ktoś coś zapomniał albo czegoś nie uzgodnił. Niby nic, szybko kto inny zareagował i w rezultacie wyszło ok. Ale za moment pojawia się kolejny problem: jeden zawsze może przyjść podczas kiedy inny opuszcza spotkania... zawsze coś, zawsze ktoś, oj tam, oj tam... Zaczynają się oskarżenia. I jeszcze ta cisza na grupie. Ktoś wrzuca post, a tu nawet nie ma żadnej „łapki”, mimo że wszyscy odczytali... Zaczyna się robić „kwas”...

Co robić? Reagować, czy może przeczekać?

Stawiacie na przeczekanie... A nuż samo minie?

Baczenie obserwujecie co się dzieje w grupie, w nadziei że lada moment wszystko się jakoś SAMO, CUDOWNIE „wyprostuje”.

Niestety przez kolejne dni jest jeszcze gorzej.

Myślicie-trzeba coś zrobić. Jakoś zareagować.

Koordinator dwoi się i troi, żeby „rozruszać towarzystwo”. Stosuje sprawdzone sposoby albo wymyśla nowe „chwyty” żeby poprawić morale grupy, niestety z marnym skutkiem...

Frekwencja na spotkaniach słabnie, komunikacja w grupie coraz gorsza, aktywność spada. Czujecie, że dopada Was

TOTALNA NIEMOC a w powietrzu wisi nieme oskarżenie:

„czy my jesteśmy tu za karę?...” Zastanawiacie się dlaczego tak się stało? Gdzie się podział ten entuzjazm i wola działania?

I tutaj musicie wiedzieć, że **KRYZYSY** są w każdym projekcie **NIE-U-NI-KNIO-NE!**

Pojawiają się nieproszone. Mają różny przebieg, charakter i nasilenie. A najgorsze w tym wszystkim jest to, że występują w postaci problemów „wszelakiej maści i treści”....

Jakich? Na przykład:

KONFLIKT W GRUPIE - zagadnienie dotyczy szerokiego spektrum przypadków. Wiadomo, ile głów, tyle pomysłów, ale i tyle samo problemów, odmiennych zdań i zapatrywań na te same rzeczy. Występuje w każdym czasie i niezależnie od etapu realizacji projektu. Ma różne podłoże i genezę.

Najczęściej konflikt w grupie dotyczy:

- **Konfliktu interpersonalnego** wynikającego z osobistych, indywidualnych poglądów lub przekonań,
- **Sporu** co najmniej dwóch lub więcej członków grupy, dotyczący kierunku planowanych działań, sposobu realizacji harmonogramu projektowego, osób, ról, terminów, miejsca itp.
- **Braku porozumienia/** możliwości współpracy z powodu indywidualnych antypatii, osobistych urazów i animozji między członkami grupy, negatywnych relacji osobistych,
- **Wzajemnego oceniania** działalności członków grupy i stopnia ich zaangażowania w realizację zadań,
- **Niewywiązywania się** niektórych uczestników projektu z powierzonych zadań, wynikające np. z lekceważącego podejścia uczestnika do powierzonych mu zadań, braku czasu, itp.
- **Niepowodzeń w projekcie**, opóźnienia w realizacji harmonogramu, błędów uczestników itp. wpływających na morale grupy, generujące rozgoryczenie, rozdrażnienie uczestników,
- **Konfliktu interesów** uczestników projektu,
- **Odmiennej priorytetów/ oczekiwań/** niezgodności w kwestii postrzegania wizji projektu,
- **Walki o przywództwo/liderowanie** w grupie, strefy wpływów, decyzyjność;

Jak widzicie, kiedy punktów zapalnych jest wiele - wystarczy moment i konflikt gotowy!

Może Was również dopaść **SPADEK MOTYWACJI** – tak, tak, tej bardzo wysokiej i dynamicznej motywacji z początku projektu! Po kilku tygodniach okazuje się, że jej pokłady maleją z każdym dniem, mimo, że na etapie tworzenia projektu wszyscy uczestnicy czuli się niezbędni i ważni a poziom satysfakcji w projekcie sięgał niemalże zenitu.

Teraz w projekcie panuje totalny marazm, uczestnicy mają ochotę zapaść się pod ziemię a koordynatora dopada coraz częściej myśl „na co mi to było?”. Gdzie podziały się te wzniosłe idee, wola zrobienia czegoś dla siebie i swoich kolegów, poczucie sprawczości?

Żeby radzić kryzysowi w grupie, musicie zebrać całą grupę, znaleźć czas i sposobność, najlepiej atrakcyjną, nową i innowacyjną, która „zanęci” oraz zachęci opornych członków grupy do przyjścia. I taką sposobnością jest właśnie nocowanie!

Jest ono niezastąpione w stwarzaniu sposobności do poznawania się i rozmowy. **Podczas nocowania, dobrze sprawdzają się „ZABIEGI UZDRAWIAJĄCE”,** czyli wszelakie wysiłki i działania ukierunkowane na wykorzystanie nocowania do zaradzenia kryzysowi w grupie, kiedy to nocowanie przypada w momencie „przesilenia” projektowego, a grupę dopada marazm, niemoc i inne nieszczęścia.

Tutaj przez lwią część czasu „mielicie” grupowe problemy. Dobrze zaangażować do pomocy kogoś z zewnątrz np. coacha, psychologa, którzy w razie potrzeby pomogą zdiagnozować źródło problemu i „pójdą na pierwszy ogień”.

Możecie również zrobić to sami.

Mamy dla Was kilka rad w tym temacie:

1. Pamiętajcie, że najważniejsza jest **KOMUNIKACJA**, czyli umiejętność rozmowy i słyszenia się wzajemnie. Rozmawiajcie o tym, co czujecie, w czym jest problem?
2. Nie zapominajcie o **EMOCJACH** i **UCZUCIACH**– nie uda się rozwiązać konfliktu, bez rozmowy o emocjach i uczuciach zwłaszcza tych trudnych i niewygodnych. Koniecznie zadbajcie o to, aby wszystkie strony czuły się swobodnie i bezpiecznie. Musicie definitywnie „rozprawić się” z problemem oraz nazwać emocje i uczucia. Sprawdzają się tutaj zabawy na emocjach. *(opisy przykładowych zabaw macie w załączniku nr 5),*

3. Pamiętajcie, że każda strona konfliktu na swoją „prawdę”, czyli patrzy na problem ze swojej subiektywnej perspektywy. Dlatego w przypadku konfliktu bardzo liczą się **FAKTY** i zrozumienie perspektywy drugiej strony.

Na tym etapie nie musicie stwierdzać, kto ma rację. **ALE** musicie znaleźć rozwiązanie akceptowalne dla wszystkich, które zbuduje zrozumienie i zaufanie pomiędzy stronami.

4. Szukajcie **ROZWIĄZAŃ**. Najlepiej zacznijcie od wytypowania oczekiwanych rozwiązań danego problemu np. za pomocą burzy mózgów, która może dostarczyć grupie różnych nowych pomysłów na satysfakcjonujące obie strony rozwiązanie kryzysu. Im większa liczba pomysłów, tym większa szansa na rozwiązanie konfliktu. Zalecamy zmierzanie do rozwiązania typu wygrana - wygrana, kiedy każda ze stron wychodzi ze sporu z poczuciem zadowolenia. Najlepsze w tym wszystkim jest to, że strony same dochodzą do rozwiązania, które jest dobre dla każdego, dzięki czemu takie rozwiązanie jest o wiele trwalsze i pozwala rozprawić się z problemem raz na zawsze.

5. Szukając rozwiązań zadawajcie **DOBRE PYTANIA** – dobre czyli takie, które pozwalają członkom grupy swobodnie się wypowiedzieć. W rozwiązywaniu konfliktów ważne są pytania o uczucia i emocje oraz pytania hipotetyczne, co by było gdyby. **Zadawajcie pytania, które pomagają dotrzeć do realnych potrzeb stron konfliktu - do tego, co jest dla nich ważne np.:**

- Co jest ważne dla dobra Waszej grupy?
- Co jest ważne dla członków Waszej grupy?
- Co jest najważniejsze w funkcjonowaniu Waszej grupy?
- Dlaczego to jest takie ważne?
- Co jest nieakceptowalne w funkcjonowaniu Waszej grupy?
- Dlaczego to jest nieakceptowalne?
- Co pozwoli Waszej grupie osiągnąć sukces?
- Bez czego sukces Waszej grupy będzie niemożliwy?
- Po czym poznacie, że Wasza grupa osiągnęła sukces?
- Co obecnie jest największą trudnością do pokonania w Waszej grupie?
- Czy troszcząc się o sprawy grupy, troszczymy się także o swoje sprawy?

6. Czasami nie obędzie się bez **MEDIACJI** – zwłaszcza kiedy grupa znajduje się w impasie, zachodzi ostry konflikt interesów lub niemożność kompromisu. W mediacji konieczne jest:

- ✓ Budowanie atmosfery zaufania i akceptacji.
- ✓ Odsuwanie osądów i uprzedzeń
- ✓ Dawanie pola do wypowiedzenia się.
- ✓ Dopytywanie, stosowanie pytań otwartych, dających możliwość objaśnienia motywów i znajdowania rozwiązań.
- ✓ Podkreślanie prawa do popełniania błędów – traktowanie błędu jako nowego doświadczenia na przyszłość.
- ✓ Poszukiwanie rozwiązań, skupiających się na potencjale, sukcesach i mocnych stronach grupy, a nie na brakach, porażkach i słabościach;

Pewnie zastanawiacie się jeszcze, **co może zrobić koordynator, w obliczu kryzysu w grupie?** Otóż, może on:

- ✓ Stworzyć bezpieczną i przyjazną przestrzeń do dialogu, aby każdy uczestnik mógł wypowiedzieć się w spornej sprawie,
- ✓ W razie potrzeby, na prośbę grupy- podjąć się mediacji między skonfliktowanymi osobami lub stronami,
- ✓ Jeżeli nie czuje się na siłach, zadbać o wsparcie specjalisty, posiadającego dużo umiejętności mediacyjnych, który pomoże wyprowadzić grupę z kryzysu,

A co mogą zrobić członkowie grupy w sytuacji kryzysu?

Oni z kolei:

- ✓ Nazywają kryzys po imieniu,
- ✓ Określają towarzyszące mu uczucia i emocje,
- ✓ Wypowiadają się na forum grupy w temacie problemu,
- ✓ Przestrzegają kultury dialogu i poszanowania prawa rozmówcy do posiadania i wypowiedzania własnego zdania
- ✓ Wspólnie szukają rozwiązania problemu, biorą udział w mediacji,

Na koniec 5 podstawowych kroków niezbędnych do rozwiązania kryzysu w grupie:

Krok 1. Zdefiniujcie problem – jego źródło i przyczyny.

Krok 2. Stwórzcie listę możliwych rozwiązań.

Krok 3. Wybierzcie najlepsze rozwiązanie, analizując jego plusy i minusy.

Krok 4. Wprowadźcie rozwiązanie w życie.

Krok 5. Monitorujcie efekty wybranego rozwiązania.

Powodzenia !!!

ROZDZIAŁ VI

JAK WYKORZYSTAĆ NOCOWANIE W PROCESIE EWALUACJI PROJEKTU?

Jak już zapewne zauważyliście, nocowanie to bardzo uniwersalna technika posiadająca wiele możliwości i zastosowań.

Czy spodziewaliście się że można je wykorzystać również do ewaluacji projektu?

Tak, tak, nocowanie to idealna sposobność do przeprowadzenia ewaluacji. I to zarówno przebiegu projektu jak również postępów grupy projektowej.

Musicie wiedzieć, że ewaluacja to bardzo przydatny element podczas realizacji projektu, ponieważ pomaga sprawdzić, czy to co osiągnęliście jest rzeczywiście tym, czego oczekiwaliście.

Może Wam pomóc zidentyfikować pozytywne i negatywne efekty projektu, które nie były objęte wskaźnikami czy też ocenić Wasze wyniki w odniesieniu do założeń projektu i programu Równać Szanse.

Zastanawiacie się, jak to zrobić?

Najlepiej zorganizować spotkanie dla wszystkich uczestników projektu i wspólnie to przedyskutować.

A idealną okazją do tego jest właśnie NOCOWANIE!

Nasze nocowanie przyda Wam się zarówno w procesie zbierania informacji, jak również podczas analizy uzyskanych danych i tworzenia rekomendacji.

Do zbierania informacji najlepiej nadają się dobre pytania ewaluacyjne, takie jak np.:

➤ Po czym poznacie, że odnieśliście sukces?

➤ Czy rzeczywiście Wasze działania przynoszą zamierzony efekt?

➤ Jakie są naprawdę skutki Waszych działań?

➤ Jaki jest wpływ projektu na grupę/uczestników?

➤ Jak uczestnicy oceniają korzyści, które daje im projekt?" itp.

Można również przypomnieć sobie, cele Programu Równać Szanse i analizując przebieg Waszego projektu odnieść się do nich.

Nie zapomnijcie o kryteriach ewaluacji, w oparciu o które będziecie analizować uzyskane informacje.

Polecamy Wam kryteria:

➡ **Trafności** – czyli określenie w jakim stopniu cele projektu odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby i problemy uczestników?

➡ **Skuteczności** – czyli w jakim stopniu rezultaty projektu zostały osiągnięte przez grupę?

➡ **Oddziaływania** – czyli w jakim stopniu projekt przyczynia się zarówno do realizacji ogólnych celów projektu jak również potrzeb i oczekiwań uczestników?

➡ **Wpływu** – czyli określenie w jakim stopniu obserwowane zmiany można przypisać wpływowi projektu? Na ile to jego zasługa?

➡ **Efektywności** – czyli jak mają się poniesione nakłady do osiągniętych rezultatów?

➡ **Użyteczności** – czyli w jakim stopniu projekt rzeczywiście przyczynił się do rozwiązania identyfikowanego problemu? Jakie faktyczne korzyści przyniósł uczestnikom?

➡ **Trwałości** – czyli czy pozytywne efekty projektu przetrwają po jego zakończeniu?

Wykorzystując nocowanie do ewaluacji koniecznie wybierzcie odpowiednie narzędzia.

Pamiętajcie, że nocowanie to dobra okazja do przeprowadzenia **WYWIADU**.

Może to być np. **wywiad indywidualny**, będący dobrym sposobem uzyskania informacji od uczestników, ponieważ w jego trakcie mają oni dużo czasu na swobodną wypowiedź.

To również najlepszy sposób, by poznać i zrozumieć opinie uczestników, ich oceny, odczucia, postawy, oczekiwania i motywacje, zwłaszcza jeżeli potrzebujecie dokładnego opisu sytuacji lub relacji wydarzeń. Pamiętajcie, że badanie opiera się na wcześniej przygotowanym scenariuszu, którego wzór macie w załączeniu. (załącznik nr 6)

Korzystając z obecności na nocowaniu wszystkich uczestników projektu, możecie również przeprowadzić **WYWIADY GRUPOWE**.

Jak sami wiecie czasami istnieją sytuacje, w których lepiej rozmawiać z kilkoma osobami jednocześnie niż z jedną, zwłaszcza że niekiedy słuchanie innych zachęci mniej odważnych uczestników do większej otwartości, pomoże grupie przypomnieć sobie różne sytuacje i wydarzenia lub lepiej nazwać własne doświadczenia.

Tutaj również przyda się Wam scenariusz wywiadu grupowego, którego wzór macie w załączeniu. (załącznik nr 7)

Nocowanie to również dobra okazja do prowadzenia OBSERWACJI, która dostarczy Wam wiele dodatkowych informacji – takich, o które nie zapytalibyście przeprowadzając wywiad lub opracowując ankietę. Pozwoli Wam na przykład

bezpośrednio dotrzeć do zachowań i działań uczestników, poczuć atmosferę i relacje panujące w projekcie.

Podobnie jak przy wywiadzie, tutaj również musicie wcześniej przygotować arkusz obserwacji zawierający kluczowe kwestie, na które powinniście zwrócić uwagę oraz fakty, które powinniście ustalić. Przykładowy arkusz obserwacji znajdziecie w załączeniu (załącznik nr 8).

Jak już wspominaliśmy, nocowanie to również dobra sposobność do analizy uzyskanych informacji oraz tworzenia wniosków i rekomendacji.

Można to zrobić z całą grupą podczas nocowania.

W trakcie zespołowej pracy nad wnioskami z badań często zdarza się, że uczestnicy nie zgadzają się co do interpretacji danych.

Nie martwcie się tym, brak zgody może być **pożyteczny**. Pojawiające się wątpliwości zawsze możecie przedyskutować w grupie po to, by ostatecznie rozstrzygnąć spór w oparciu o konkretne fakty wynikające z wyników Waszych badań.

W ten sposób unikniecie nieporozumień oraz przysłowiowego „zamiatania” problemów pod dywan.

Podobnie jak w nocowaniu pełniącym rolę lekarstwa na kryzys w grupie przydatna jest pomoc specjalisty, tak samo w procesie wykorzystania nocowania do ewaluacji mile widziana jest pomoc **MODERATORA**.

Grupowa praca nad wnioskami idzie wtedy znacznie sprawniej i efektywniej, a cała grupa ma poczucie zaopiekowania.

Nie znaczy to, że tej roli nie może podjąć się np. koordynator projektu.

Wybór zależy od Waszej grupy i jej potrzeb.

Omawianie wyników ewaluacji podczas nocowania jest dobrą okazją, nie tylko do rozmowy o tym, co trzeba robić inaczej i lepiej, ale też o tym, co Wam się udało, z czego możecie być dumni i zadowoleni.

Na co dzień często nie macie wystarczająco dużo czasu na uświadomienie sobie, jak dobrą pracę wspólnie wykonaliście. Nocowanie daje Wam taką sposobność.

Ponadto nocowanie jest również okazją do określenia, czego powinniście się nauczyć i dowiedzieć, by jeszcze lepiej realizować projekt.

Widzicie zatem, że nocowanie przyczynia się do również do budowania kompetencji Waszego zespołu.

ROZDZIAŁ VII

ZAKOŃCZENIE

ZAKOŃCZENIE

Teraz już wiecie wszystko nocowaniu.

Jak zapewne zauważyliście, to bardzo wszechstronna i przydatna technika.

Trudno nie zauważyć wielości zastosowań.

Na pewno zgodzicie się z nami, że jest ona warta uwagi.

Z naszym manuałem powinna być teraz łatwiejsza w organizacji.

Mamy nadzieję, że zachęciliśmy was do jej przetestowania i dobrymi radami obniżyliśmy opór, który możecie napotkać podczas planowania i realizacji nocowania.

Korzystajcie z naszych załączników-niezbędników,

One przeprowadzą was gładko przez organizację i dopilnują, żebyście o niczym nie zapomnieli.

Pozytywne efekty są gwarantowane w blisko 100%! Nocowanie zawsze wiąże się z mnóstwem wydarzeń, dlatego nie zapomnijcie tego uwiecznić na zdjęciach!

ZAŁĄCZNIKI

NIEZBĘDNIKI

of the user. The user is not a passive recipient of information, but an active participant in the information process. The user's knowledge, experience and expectations are all factors that influence the way in which information is processed. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs. The user's knowledge and experience are important factors in determining the user's information needs. The user's expectations are also important factors in determining the user's information needs.

Załączniki - niezbędni

